

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
M. CAMPOSA SANCHEZ-BORDONE
predstavljeni 28. januarja 2016¹

Zadeva C-613/14

James Elliott Construction Limited
proti
Irish Asphalt Limited (Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Supreme Court (Irska))

„Člen 267 PDEU — Pristojnost Sodišča — Pojem akta, ki ga sprejmejo institucije — Evropski standard EN 13242:2002, ki ga je objavil Evropski odbor za standardizacijo (CEN) na podlagi mandata Komisije — Direktiva 89/106/EGS o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic, ki se nanašajo na gradbene proizvode — Prenos evropskega standarda EN 13242:2002 v nacionalno pravo — Agregat, ki se uporablja pri gradnji — Metoda in trenutek ugotavljanja skladnosti proizvoda z navedenim standardom — Oznaka „CE“ — Direktiva 98/34/ES o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov — Področje uporabe — Možnost sklicevanja v sporu med zasebnopravnimi subjekti“

¹ — Jezik izvirnika: španščina.

Kazalo

I – Pravni okvir	3
A – Zakonodaja Evropske unije	3
1. Direktiva 89/106.....	4
2. Standard EN 13242:2002	5
3. Direktiva 98/34	7
B – Irska zakonodaja	8
II – Dejansko stanje in postopek pred nacionalnim sodiščem	9
III – Analiza vprašanj za predhodno odločanje	10
A – Prvo vprašanje za predhodno odločanje, točka (a): pristojnost Sodišča, da v postopku predhodnega odločanja razlaga usklajene tehnične standarde	11
1. Uporaba direktiv novega pristopa ne more biti v škodo pristojnosti Sodišča za predhodno odločanje	12
2. Komisija izvaja pomemben nadzor nad postopkom priprave usklajenih tehničnih standardov CEN	12
3. Delovanje CEN kot organizacije za standardizacijo je odvisno od Evropske unije	15
B – Prvo vprašanje za predhodno odločanje, točka (b): metode dokazovanja izpolnjevanja usklajenega standarda EN 13242:2002	17
C – Tretje vprašanje za predhodno odločanje: domneva primernosti proizvodov, skladnih z Direktivo 89/106, za uporabo	18
D – Četrto vprašanje za predhodno odločanje: največje vrednosti celotnega žvepla, določene v usklajenem standardu EN 13242:2002	18
E – Peto vprašanje za predhodno odločanje: uporaba oznake „CE“	19
F – Drugo vprašanje za predhodno odločanje: uporaba Direktive 98/34 in sodne prakse CIA Security International in Unilever	20
IV – Predlog	21

1. Irsko Supreme Court (vrhovno sodišče) je v skladu s členom 267 PDEU vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, v katerem prosi Sodišče za razlago: (a) nekaterih členov Direktive Sveta 89/106/EGS z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic, ki se nanašajo na gradbene proizvode;² (b) usklajenega evropskega standarda EN 13242:2002 (v nadaljevanju: standard EN 13242:2002), ki ga je sprejel Evropski odbor za standardizacijo (v nadaljevanju: CEN); in (c) Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov.³
2. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen med postopkom, ki teče v zvezi s sporom zaradi neizpolnitve pogodbe med gradbenim podjetjem James Elliott Construction Limited (v nadaljevanju: James Elliott) in družbo Irish Asphalt Limited (v nadaljevanju: Irish Asphalt). Zadnjenavedena družba je prvonavedenemu podjetju dobavila agregate vrste Clause 804, ki naj ne bi ustrezali zahtevam kakovosti, določenim v standardu EN 13242:2002, ki ga je na Irskem National Standards Authority of Ireland (irski nacionalni urad za standardizacijo, v nadaljevanju: NSAI) prenesel v standard I.S. EN 13242:2002.
3. V tej zadevi se prvič neposredno zastavlja vprašanje Sodišču, ali je pristojno, da se poleg drugih vprašanj razlage vsebine usklajenega standarda in sklicevanja nanj v sporih med zasebnopravnimi subjekti v postopku predhodnega odločanja izreče o razlagi usklajenega tehničnega standarda, ki ga je sprejel CEN, ki je nato postal nacionalni tehnični standard.

I – Pravni okvir

A – Zakonodaja Evropske unije

4. Tehnične ovire, ki otežujejo prost pretok gradbenih proizvodov na notranjem trgu, so bile odpravljene s sprejetjem direktive, ki je ena tistih, ki uvajajo „nov pristop“ na področju usklajevanja, in sicer Direktive 89/106, ki določa bistvene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati ti proizvodi. Komisija je pripravo tehničnih specifikacij za vsakega od teh proizvodov zaupala CEN, ki je evropska organizacija za standardizacijo. V zvezi z agregati je Komisija podelila CEN Mandat M/125, na podlagi katerega je CEN izdal standard EN 13242:2002 o „agregatih za nevezane in hidravlično vezane materiale za uporabo v inženirskih objektih in za gradnjo cest“ (v španščini: áridos para capas granulares y capas tratadas con conglomerados hidráulicos para uso en capas estructurales de firmes).⁴
5. Direktiva 89/106 je bila razveljavljena in nato nadomeščena z Uredbo (EU) št. 305/2011.⁵ Tudi standard EN 13242:2002 je bil nato spremenjen, in sicer leta 2007,⁶ vendar te spremembe ne veljajo v tej zadevi.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 9, str. 296.

3 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 20, str. 337.

4 — Gre za naslov španske različice standarda EN 13242:2002, ki ga je objavilo špansko združenje za standardizacijo. Naj opozorim, da se španski prevod znatno razlikuje od angleške različice besedila: „Aggregates for unbound and hydraulically bound materials for use in civil engineering work and road construction“.

5 — Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o določitvi usklajenih pogojev za trženje gradbenih proizvodov in razveljavitvi Direktive Sveta 89/106/EGS (UL L 88, str. 5).

6 — EN 13242:2002 + A1:2007.

6. Da bi Komisija lahko odkrila bodoče tehnične ovire, je Direktiva Sveta 83/189/EGS z dne 28. marca 1983 o določitvi postopka za posredovanje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov⁷ določala postopek za posredovanje informacij na področju tehničnih predpisov, na podlagi katerega je bilo mogoče ugotoviti, katera področja je treba uskladiti z direktivami tako imenovanega „novega pristopa“. Direktivo 83/189 je po številnih reformah nadomestila Direktiva 98/34, ki se uporablja v tej zadevi, kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/48/ES.⁸ Nedavno je bil ta postopek za odpravo tehničnih ovir predmet reforme in kodifikacije z Direktivo (EU) 2015/1535.⁹

1. Direktiva 89/106

7. Z namenom odpraviti tehnične ovire v sektorju gradbenih proizvodov in spodbuditi prost pretok na notranjem trgu se je z Direktivo 89/106 izvedla neizčrpna harmonizacija, ki je sledila novemu pristopu, ki je bil sprejet z Resolucijo Sveta z dne 7. maja 1985.¹⁰ V skladu s tem pristopom se njen člen 3 nanaša na bistvene zahteve, ki veljajo za objekte, ki lahko vplivajo na tehnične značilnosti proizvoda, ki so določene v Prilogi I k Direktivi (mehanska odpornost in stabilnost; varnost pri požaru; higiena, zdravje in okolje; varnost pri uporabi; zaščita pred hrupom ter varčevanje z energijo in ohranjanje toplote).

8. Člen 4(2)(a) te direktive kot glavni način preverjanja določa, ali se pri gradbenih proizvodih upoštevajo varnostne zahteve, ali so v skladu „z ustreznimi nacionalnimi standardi, ki prenašajo usklajene standarde, sklicevanje na katere je bilo objavljeno v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*. Države članice objavijo sklicevanje na te nacionalne standarde“. Navedena skladnost se označi z oznako „CE“.

9. Člen 4(1) Direktive 89/106 določa:

„[...]“

V tej direktivi so usklajeni standardi tiste tehnične specifikacije, ki sta jih CEN, Cenelec ali oba skupaj sprejela na podlagi mandata Komisije, skladno z Direktivo 83/189/EGS, na podlagi mnenja odbora iz člena 19 in skladno s splošnimi določbami o sodelovanju med Komisijo in tema telesoma, podpisanimi 13. novembra 1984.“

10. Kot je razvidno, Direktiva 89/106 minimalno usklajuje bistvene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati gradbeni proizvodi, v zvezi s tehničnimi specifikacijami pa napoti na standarde, ki jih bodo v bodoče pripravile evropske organizacije za standardizacijo. Da bi se zagotovila kakovost usklajenih tehničnih standardov, člen 7 Direktive določa, da jih pripravijo te organizacije na podlagi mandatov Komisije, izdanih v skladu z Direktivo 83/189. Komisija objavi usklajene tehnične standarde v seriji C Uradnega lista.¹¹

7 — UL L 109, str. 8.

8 — Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. julija 1998 o spremembi Direktive 98/34/ES o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 21, str. 8).

9 — Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (UL L 241, str. 1).

10 — UL C 136, str. 1.

11 — Člen 7 Direktive 89/106 določa:

„1 Da bi zagotovili kakovost usklajenih standardov za proizvode, standarde na podlagi mandatov, ki jih da Komisija, in v skladu s postopkom, določenim v Direktivi 83/189/EGS, in po posvetovanju z odborom iz člena 19 skladno s splošnimi določbami o sodelovanju med Komisijo in temi organi, podpisanimi 13. novembra 1984, pripravijo evropske organizacije za standardizacijo.

2. Tako pripravljene standarde so, ob upoštevanju razlagalnih dokumentov, v največji možni meri izraženi s parametri zmogljivosti proizvoda.

3. Ko evropske organizacije za standardizacijo pripravijo standarde, Komisija objavi sklicevanja na standarde v seriji C Uradnega lista Evropskih skupnosti.“

Za gradbene proizvode, ki izpolnjujejo usklajene tehnične standarde, velja domneva skladnosti z Direktivo 89/106, katere člen 6(1) zagotavlja njihov prost pretok na ozemlju vseh držav članic, razen če se izkaže, da je treba uporabiti zaščitno klavzulo iz člena 21.¹²

2. Standard EN 13242:2002

11. Na podlagi člena 7 Direktive 89/106 je Komisija 6. julija 1998 sprejela Mandat M/125, namenjen CEN, da pripravi tehnični standard za eno vrsto gradbenega materiala, in sicer agregate. CEN je na podlagi tega Mandata sprejel standard EN 13242:2002.

12. Z Mandatom M/125¹³ je bil CEN pooblaščen, da sprejme tehnične standarde za agregate, ki se uporabljajo v gradnji, na podlagi katerih bi bilo mogoče doseči primernost za predvideno uporabo, kot je opredeljeno v Direktivi 89/106.¹⁴

13. Poglavje II, točki 8 in 9,¹⁵ ter poglavje III, točka 2,¹⁶ Mandata vsebujejo smernice v zvezi z metodami preskušanja, da se preveri izpolnjevanje tehničnih specifikacij usklajenega standarda. Na podlagi njegovega poglavja III, točka 1, „je treba usklajene standarde pripraviti tako, da se na njihovi podlagi lahko dokaže, da proizvodi, navedeni v prilogah 1 in 2, izpolnjujejo bistvene zahteve. Glede na to, da je eden od ciljev Direktive odpraviti ovire v trgovini, se morajo standardi, ki so izpeljani iz te direktive, izražati, kolikor je to mogoče, s parametri zmogljivosti proizvoda (člen 7(2) Direktive 89/106) in ob upoštevanju razlagalnih dokumentov.“

14. CEN je na podlagi Mandata M/125 sprejel standard EN 13242:2002, katerega točka 2, ki se nanaša na „zveze s standardi“, obravnava sklicevanja na druge tehnične standarde CEN,¹⁷ in ki v točki 6, z naslovom „Kemijske zahteve“, določa:

„6.1 Splošno

12 — Zaščitna klavzula iz člena 21(1) Direktive 89/106 izrecno določa, da „[č]e država članica ugotovi, da proizvod, za katerega je bilo navedeno, da je skladen s pogoji te direktive, ni v skladu s členoma 2 in 3, sprejme ustrezne ukrepe, da umakne te proizvode iz prometa, prepove njihovo dajanje v promet ali omeji njihov prosti pretok“.

13 — M/125: Mandate to CEN/CENELEC concerning the execution of standardisation work for harmonized standards on aggregates. Celotno besedilo tega mandata ni na voljo v španščini, obstajajo samo angleška, francoska in nemška različica na spletni strani Komisije, ki se nanaša na mandate za standardizacijo, in sicer na tem naslovu: <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=249>. Mandat M/125 je bil revidiran 29. junija 2010, M/125 rev.1 EN.

14 — V skladu s preambulo k Mandatu M/125 „je namen tega mandata sprejeti določbe za razvoj in kakovost usklajenih evropskih standardov, ki omogočajo na eni strani ‚približevanje‘ nacionalnih zakonov in drugih predpisov (v nadaljevanju: predpisi) in na drugi strani, da se proizvodi, ki ustrezajo navedenim standardom, štejejo za primerne za predvideno uporabo, kakor je opredeljeno v Direktivi“.

15 — Poglavje II, točki 8 in 9, tega Mandata določa:

„8. Tehnični odbori CEN morajo ponuditi tehnično rešitev za določitev značilnosti mandata, pri tem pa upoštevati pogoje, navedene spodaj. Predlagane metode preskušanja morajo biti neposredno povezane z ustrezno zahtevano značilnostjo in se ne smejo sklicevati na metode za določanje značilnosti, ki se z mandatom ne zahtevajo. Zahteve glede trajnosti bi bilo treba obravnavati v okviru najsodobnejše tehnike.“

9. Sklici na preskusne/računske metode morajo biti v skladu z uskladitvijo, ki se jo skuša uresničiti. Na splošno je dopustno navesti samo eno metodo za določitev vsake značilnosti za dani proizvod ali družino proizvodov.

Če pa je za ugotavljanje iste značilnosti danega proizvoda ali družine proizvodov iz upravičenih razlogov navedena več kot ena metoda, je treba to utemeljiti. V tem primeru je treba vse navedene metode povezati z veznikom ‚ali‘ ter navesti podatke o njeni uporabi.

V vseh drugih primerih sta dovoljeni dve ali več preskusnih/računskih metod za določitev ene značilnosti, samo če med njimi obstaja povezava ali jo je mogoče vzpostaviti. Z zadevnim usklajenim standardom za proizvod je treba nato izbrati eno od njih kot referenčno metodo.

Preskusne in/ali računske metode so, kadar je le mogoče, horizontalne in veljajo za kar največ proizvodov.“

16 — V poglavju III, točka 2, je med drugim določeno:

„Usklajeni standard mora vsebovati:

[...]

Metode (izračun, preskusne ali druge metode) ali sklic na standard, ki vsebuje metode za določitev navedenih značilnosti.“

17 — Natančneje: „Ta standard vključuje z datiranim ali nedatiranim sklicevanjem določila iz drugih publikacij. Sklicevanja na standarde so navedena na ustreznih mestih v besedilu, publikacije pa so našteje spodaj“. Gre zlasti za standard EN 1097-2:1998 – Preskusi za določitev mehanskih in fizičnih lastnosti agregatov. Del 2: Metode za določitev odpornosti proti drobljenju, EN 1367-2 – Preskusi lastnosti agregatov zaradi termičnih in vremenskih plivov. Del 2: Preskus magnezijevega sulfata in EN 1744-1:1998 – Preskusi za določitev kemičnih lastnosti agregatov. Del 1: Kemijska analiza.

Katere od lastnosti, navedenih v tej točki, je treba preskusiti in deklarirati, je odvisno od načina končne uporabe ali izvora agregata. Kadar se zahteva, je treba za določitev ustreznih kemijskih lastnosti opraviti preskuse, predpisane v točki 6.

[...]

OPOMBA 2 – Kadar neka lastnost ni zahtevana, se uporabi kategorija „ni zahteve“.

OPOMBA 3 – Navodilo za izbiro ustreznih kategorij za posebne načine uporabe je mogoče najti v nacionalnih predpisih, ki veljajo v kraju uporabe agregata.

[...]

6.3 Celotno žveplo

Kadar se zahteva, je treba celotno žveplo v agregatu, določeno v skladu s točko 11 standarda EN 1744-1:1998, deklarirati v skladu z ustrežno kategorijo iz preglednice 13. Preglednica 13 Kategorije za največje vrednosti celotnega žvepla

Agregati	Celotno žveplo %	Kategorija S
Vsi agregati, razen zračno hlajene plavžne žindre	≤ 1 %	S1
	> 1 %	Sdeklarirano
	Ni zahteve	SNR
Zračno hlajena plavžna žindra	≤ 2 %	S2
	> 2 %	Sdeklarirano
	Ni zahteve	SNR

[...]“

15. Točka ZA.1 dodatka ZA k navedenemu standardu zagotavlja, da je bil pripravljen na podlagi mandata, ki ga je CEN podelila Komisija na podlagi Direktive 89/106, in da za agregate, ki ga izpolnjujejo, velja domneva ustreznosti za uporabo.¹⁸

16. Sklicevanja na standard CEN so bila objavljena v seriji C Uradnega lista z dne 27. marca 2003.¹⁹

18 — Točka ZA.1 dodatka ZA k standardu EN 13242:2002 določa:

„Ta evropski standard je bil pripravljen na podlagi mandata [...], ki sta ga CEN dala Evropska komisija in Evropsko združenje za prosto trgovino.

Točke tega evropskega standarda in drugih evropskih standardov, navedenih v tem dodatku, izpolnjujejo zahteve mandata, danega na podlagi Direktive EU o gradbenih proizvodih (89/106/EGS).

Skladnost s temi točkami ustvarja domnevo o ustreznosti agregatov, ki jih obravnava ta evropski standard, za predvideno uporabo. Sklicevanje mora biti izdelano za informacijo, povezano s CE-označevanjem.“

19 — UL C 75, str. 8.

3. Direktiva 98/34

17. Direktiva 98/34 je kodificirala in nadomestila vsebino Direktive 83/189 in njene spremembe. Direktiva 98/34 je v bistvu določila postopek za preprečevanje pojava tehničnih ovir na notranjem trgu, ki dopolnjuje usklajevanje zakonodaj. Oblikovan je informacijski sistem za tehnične standarde, ki jih pripravljajo nacionalne organizacije za standardizacijo, in drug informacijski sistem za tehnične predpise, ki jih sprejmejo nacionalni organi držav članic.

18. V nekoliko zmedenem jeziku člen 1 Direktive 98/34 razlikuje med „standardom“ in „tehničnim predpisom“²⁰ glede na dispozitivnost tehničnih standardov in zavezujočo naravo tehničnih predpisov. Različnost izvira iz tega, da tehnične standarde sprejemajo zasebnopravni subjekti, in sicer nacionalne in evropske organizacije za standardizacijo, medtem ko so tehnični predpisi normativni akti nacionalnih javnih organov. Vendar je v okviru prava Evropske unije medsebojni vpliv tehničnih predpisov in tehničnih standardov zelo intenziven, zlasti odkar se od leta 1985 uporablja nov pristop na področju usklajevanja zakonodaj zaradi razvoja notranjega trga.

19. Z ločitvijo zakonodaje, ki ureja postopke za zbiranje informacij o tehničnih standardih, in tehničnih predpisov je prišlo do določene razjasnitve. Uredba (EU) št. 1025/2012²¹ zdaj vsebuje pravila o evropski standardizaciji, Direktiva 2015/1535 pa ureja postopek za zbiranje informacij o tehničnih predpisih.

20. Postopek za zbiranje informacij s področja tehničnih predpisov je v bistvu določen s členoma 8 in 9 Direktive 98/34. Člen 8 zavezuje države članice, da sporočijo Komisiji osnutke tehničnih predpisov.²² Člen 9 določa rok treh mesecev, v katerem država članica, ki je Komisiji sporočila osnutek, ne more dokončno potrditi tega osnutka. Ta rok se podaljša, če ena ali več držav poda podrobno mnenje, v katerem je navedeno, da poslani osnutek tehničnega predpisa lahko ustvari ovire za prost pretok blaga na notranjem trgu, in če se Komisija odloči, da bo začela s pripravo usklajevalnega standarda.

20 — Direktiva 98/34, kakor je bila spremenjena z Direktivo 94/48, vsebuje v členu 1 te opredelitve:

„[...]“

3. „tehnična specifikacija“ je v dokumentu vsebovana specifikacija, ki določa zahtevane lastnosti proizvoda, kakor so stopnja kakovosti, zmogljivost, varnost ali mere, vključno z zahtevami v zvezi s proizvodom glede imena, pod katerim se prodaja, izrazoslovjem, simboli, preskušanjem in preskusnimi postopki, embalažo, označevanjem ali etiketiranjem in postopki za ugotavljanje skladnosti.

[...]

4. „druge zahteve“ je zahteva za proizvode, ki ni tehnična specifikacija in ki se nanaša na proizvod zaradi varovanja zlasti potrošnikov ali okolja ter vpliva na njegov življenjski cikel, potem ko je bil dan v promet, kakor so pogoji uporabe, predelave, vnovične uporabe ali odlaganja, kadar lahko taki pogoji znatno vplivajo na sestavo ali značilnost proizvoda ali na njegovo trženje;

[...]

6. „standard“ je tehnična specifikacija za večkratno ali trajno uporabo, ki jo je odobril priznan standardizacijski organ, katere izpolnjevanje ni obvezno in sodi v eno od naslednjih kategorij:

mednarodni standard: standard, ki ga sprejme mednarodna standardizacijska organizacija in je na voljo javnosti,

evropski standard: standard, ki ga sprejme evropski standardizacijski organ in je na voljo javnosti,

nacionalni standard: standard, ki ga sprejme nacionalni standardizacijski organ in je na voljo javnosti;

[...]

11. „tehnični predpis“ tehnične specifikacije in druge zahteve ali predpisi o storitvah, skupaj z ustreznimi upravnimi določbami, katerih upoštevanje je formalno in dejansko obvezno pri trženju, zagotavljanju storitve, ustanovitvi dobavitelja storitve ali uporabi v državi članici ali njenem večjem delu, pa tudi zakoni in drugi predpisi držav članic, razen tistih, ki so določeni v členu 10 in prepovedujejo proizvodnjo, uvoz, trženje ali uporabo izdelka ali ki prepovedujejo opravljanje ali uporabo storitve ali ustanovitev dobavitelja storitve.

[...]

21 — Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o evropski standardizaciji, spremembi direktiv Sveta 89/686/EGS in 93/15/EGS ter direktiv 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES in 2009/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Sklepa Sveta 87/95/EGS in Sklepa št. 1673/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 316, str. 12).

22 — Člen 8 Direktive 98/34 določa:

„1. Države članice v skladu s členom 10 takoj sporočijo Komisiji vsak osnutek tehničnega predpisa, razen kadar gre le za prenos celotnega besedila mednarodnega ali evropskega standarda, ko zadostujejo podatki v zvezi z ustreznim standardom. Komisiji navedejo tudi razloge, na podlagi katerih je uzakonitev takega tehničnega predpisa potrebna, če ti niso že jasno razvidni v osnutku.

[...]

B – *Irska zakonodaja*

21. NSAI je kot članica CEN dobesedno povzela standard EN 13242:2002 v irski tehnični standard I.S. EN 13242:2002.

22. Člen 10 zakona o prodaji blaga in opravljanju storitev iz leta 1980 (Sale of Goods and Supply of Services Act iz leta 1980; v nadaljevanju: zakon iz leta 1980) spreminja člen 14 zakona o prodaji blaga (Sale of Goods Act) iz leta 1893, ki so po novem glasi tako:

„1. Brez poseganja v določbe tega zakona ali katerega koli drugega predpisa v tem smislu, ne obstaja domneva ali jamstvo glede kakovosti ali primernosti blaga, dobavljenega za kakršen koli namen na podlagi kupoprodajne pogodbe.

2. Če prodajalec prodaja blago v okviru svoje poslovne dejavnosti, se domneva, da je blago, dobavljeno na podlagi pogodbe, primerno za prodajo, pri čemer pa taka domneva ne velja:

(a) za napake, na katere je kupec izrecno opozorjen pred sklenitvijo pogodbe, ali

(b) če kupec pred sklenitvijo pogodbe pregleda blago in bi ta pregled moral razkriti te napake.

3. Blago je primerno za prodajo, če je primerno za uporabo, za katero se tovrstno blago običajno kupuje, in je tako trajno, kot se upravičeno pričakuje glede na njegov opis, ceno (če je pomembna) in vse druge zadevne okoliščine, pri čemer je treba vsako sklicevanje v tem zakonu na blago, ki ni primerno za prodajo, ustrezno razlagati.

4. Če prodajalec proda blago v okviru poslovne dejavnosti in kupec prodajalca izrecno ali implicitno seznanil s kakršnim koli posebnim namenom, za kateri se blago kupuje, se domneva, da je blago, dobavljeno na podlagi pogodbe, razumno primerno za navedeni namen, ne glede na to, ali gre za namen, za kateri se blago običajno dobavlja, razen če je iz okoliščin razvidno, da se kupec ne zanaša ali se ne more razumno zanašati na prodajalčevo znanje ali presojo.“

23. Če kupec sklene pogodbo kot potrošnik, v skladu s členom 55 zakona iz leta 1980 ni mogoče izključiti domnev iz člena 14. Če pa kupec, kot v tem primeru, ni potrošnik, se lahko določbe člena 14 dopolnijo, spremenijo ali v celoti izključijo na podlagi dogovora strank.

24. Stranki v tej zadevi domnev iz člena 14(2) in (4) zakona iz leta 1980 nista dopolnili, spremenili ali izključili, zaradi česar je High Court menilo, da so bile del pogodbe.

Komisija nemudoma uradno obvesti druge države članice o osnutku in vseh dokumentih, ki jih je prejela; da bi pridobila mnenje, lahko ta osnutek predloži tudi odboru iz člena 5 in, kadar je primerno, odboru, pristojnemu za to področje.

[...]

2. Komisija in države članice lahko pošljejo pripombe državi članici, ki je poslala osnutek tehničnega predpisa. Slednja te pripombe čim bolj upošteva pri poznejši pripravi tehničnega predpisa.
3. Države članice brez odloga sporočijo Komisiji dokončno besedilo tehničnega predpisa.

[...]“

II – Dejansko stanje in postopek pred nacionalnim sodiščem

25. Družba James Elliott je tožila družbo Irish Asphalt zaradi neizpolnitve pogodbe o dobavi agregatov, ki so na Irskem znani kot Clause 804; to je proizvod, ki se je prvotno uporabljal pri gradnji cest, kot polnilo visoke kakovosti pa tudi pri gradnji objektov. Družba James Elliott je ta agregat uporabila pri gradnji mladinskega centra v dublinski četrti Ballymun. Družba Irish Asphalt je dobavila agregat družbi James Elliott med 27. avgustom in 17. decembrom 2004 za ceno v skupni vrednosti 25.000 EUR plus DDV.

26. Po končanju projekta so se v tleh in na zidovih nepremičnine začele kazati razpoke v takem obsegu, da zgradbe ni bilo mogoče uporabljati. Družba James Elliott je prevzela odgovornost in izvedla sanacijska dela v vrednosti najmanj 1.550.000 EUR. Ker je družba James Elliott menila, da je škodo povzročil pojav, znan kot „nabrekanje pirit“, do katerega naj bi po njenem mnenju prišlo zaradi prisotnosti pirit v agregatu Clause 804, ki ji ga je dobavila družba Irish Asphalt, je prvonavedena družba od družbe Irish Asphalt zahtevala odškodnino zaradi neizpolnitve pogodbe, vendar neuspešno.

27. Družba James Elliott je 13. junija 2008 vložila odškodninsko tožbo proti družbi Irish Asphalt. High Court je v svoji sodbi z dne 25. maja 2011 ugotovilo, da je škodo povzročilo nabrekanje pirit zaradi prisotnosti framboidalnega pirit v agregatih, ki jih je dobavila družba Irish Asphalt.

28. High Court je menilo, da je bilo treba v skladu s pogodbo med obema podjetjema dobaviti agregat Clause 804 v skladu s specifikacijami irskega standarda za agregate (I.S. EN 13242:2002), s katerim se je prenesel standard EN 13242:2002. High Court je po obravnavi dokazov v zvezi s številnimi preskusi, izvedenimi na agregatu, odstranjenem iz zgradbe leta 2009, pet let po njegovi dobavi in uporabi pri gradnji te zgradbe, ugotovilo, da material ni izpolnjeval standarda v več pogledih, in zlasti ne z vidika vsebnosti žvepla. Po mnenju High Court je družba Irish Asphalt kršila pogodbo, ki jo je sklenila z družbo James Elliott in na podlagi katere je bila v skladu s členom 14(2) zakona iz leta 1980 zavezana, da dobavi agregat za prodajo primerne kakovosti in hkrati primeren za namen, za kateri je dobavitelj vedel.

29. Družba Irish Asphalt je izpodbijala sodbo High Court pri Supreme Court, vendar je med obravnavo pritožbe priznala, da je bila škoda na zgradbi povzročena zaradi nabrekanja pirit. Supreme Court je 2. decembra 2014 odločilo o vprašanjih nacionalnega prava, zavrnilo pritožbo in ugotovilo, da so ugotovitve High Court o vsebnosti žvepla podprte z dokazi in da je njegova presoja dokazov utemeljena in da te presoje ne bo preizkusilo.

30. Vendar Supreme Court ni odločalo o tistih vidikih pritožbe, ki se nanašajo na uporabo prava Evropske unije, saj je dvomilo o pravni naravi evropskih tehničnih standardov in sklicevanja nanje v pogodbenih razmerjih med zasebnopravnimi subjekti, o razlagi standarda EN 13242:2002 in o obveznosti predhodnega sporočanja irskih standardov o prodaji blaga. Zato je prekinilo odločanje in Sodišču Evropske unije v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. (a) Kadar mora stranka v skladu s pogoji zasebnopravne pogodbe dobaviti proizvod, izdelan v skladu z nacionalnim standardom, ki je sprejet za izvajanje evropskega standarda, pripravljenega v skladu z mandatom, ki ga je Evropska komisija izdala na podlagi določb Direktive Sveta z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic, ki se nanašajo na gradbene proizvode (89/106/EGS), ali je razlaga navedenega standarda zadeva, o kateri je v skladu s členom 267 PDEU pri Sodišču Evropske unije mogoče vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe?
- (b) Če je odgovor na prvo vprašanje (a) pritrdilen, ali se s standardom EN13242:2002 zahteva, naj se skladnost z navedenim standardom ali njegova kršitev dokaže le s preskusi v skladu s standardi (za katere ni bil izdan mandat), ki jih je sprejela CEN (Comité Européen de Normalisation) in se nanje napotuje v EN13242:2002, in kadar so taki preskusi izvedeni ob

izdelavi in/ali dobavi; ali pa je mogoče kršitev standarda (in v skladu s tem kršitev pogodbe) dokazati s preskusi, izvedenimi pozneje, če rezultati takih preskusov logično dokazujejo kršitev standarda?

2. Kadar nacionalno sodišče obravnava zasebnopravni zahtevek zaradi kršitve pogodbe v zvezi s proizvodom, izdelanim v skladu z evropskim standardom, izdanim na podlagi mandata Evropske komisije na podlagi direktive o gradbenih proizvodih: ali mora odkloniti uporabo določb nacionalne zakonodaje, ki določajo, da se implicira pogoj glede primernosti za prodajo in primernosti za namen ali kakovosti, ker se z zakonskimi pogoji ali njihovo uporabo ustvarjajo standardi ali nalagajo tehnične specifikacije ali zahteve, ki niso bile uradno sporočene v skladu z določbami Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov?
 3. Ali mora nacionalno sodišče, ki obravnava zahtevek zaradi kršitve zasebne pogodbe, ki naj bi nastala zaradi kršitve pogojev glede primernosti za prodajo ali primernosti za uporabo (ki se po zakonu implicira za pogodbo, sklenjeno med strankama, pri čemer tega pogoja nista spremenili ali razveljavili), kar zadeva proizvod, izdelan v skladu s standardom EN13242:2002, domnevati, da je proizvod primerne kakovosti za prodajo in primeren za namen, in če mora, ali je mogoče tako predpostavko ovreči le z dokazom neskladnosti s standardom EN13242:2002 s preskusi, izvedenimi v skladu s preskusi in protokoli, na katere se napotuje v standardu EN13242:2002 in ki so izvedeni ob dobavi proizvoda?
 4. Če sta odgovora na prvo vprašanje (a) in tretje vprašanje pritrdilna, ali je meja za skupno vsebnost žvepla v agregatih določena v standardu EN13242:2002 ali v skladu z njim, tako da je bilo upoštevanje take meje potrebno, med drugim, da se je lahko kakor koli domnevalo o primernosti za prodajo ali primernosti za uporabo?
 5. Če sta odgovora na prvo vprašanje (a) in tretje vprašanje pritrdilna, ali je dokaz, da je proizvod imel oznako „CE“, nujen, da se je mogoče sklicevati na domnevo, ustvarjeno z Dodatkom ZA k standardu EN 13242:2002 in/ali členom 4 Direktive o gradbenih proizvodih (89/106/EGS)?“
31. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil pri Sodišču vložен 30. decembra 2014, v pisnem postopku pa so stališča predložile družbi James Elliott in Irish Asphalt, Komisija in irska vlada.
32. Zastopniki družb James Elliott in Irish Asphalt, Komisije in Irske so se udeležili javne obravnave 19. novembra 2015 in podali ustne navedbe.

III – Analiza vprašanj za predhodno odločanje

33. Menim, da je dopustnost vprašanj za predhodno odločanje, ki jih je zastavilo Supreme Court v tej zadevi, očitna. Zgolj Irska je namreč zagovarjala stališče, da se spor med družbama James Elliott in Irish Asphalt nanaša na popolnoma notranji položaj ali gospodarsko razmerje (neizpolnitev pogodbe med dvema irskima podjetjema), ki je omejeno na Irsko, o posledicah katerega se odloča v skladu z irskim zakonom, saj ne velja nobeno pravno pravilo Evropske unije, katerega veljavnost ali razlaga bi bila sporna.

34. Argument irske vlade ni sprejemljiv, saj tako kot Supreme Court menim, da je za rešitev spora nujna razlaga standarda EN 13242:2002, ki je bil sprejet v skladu z direktivama 89/106 in 98/34 ter prenesen v irski tehnični standard I.S. EN 13242:2002. Supreme Court je pristojno, da razsodi o morebitni neizpolnitvi pogodbe, vendar je lahko njegova presoja odvisna od razlage prava Unije, kar je okoliščina, glede katere se Sodišče šteje za pristojno, da v postopku predhodnega odločanja odgovori

na vprašanja, ki mu jih predložijo nacionalna sodišča.²³

A – Prvo vprašanje za predhodno odločanje, točka (a): pristojnost Sodišča, da v postopku predhodnega odločanja razlaga usklajene tehnične standarde

35. Supreme Court sprašuje, ali je Sodišče v skladu s členom 267 PDEU pristojno, da v postopku predhodnega odločanja razlaga usklajeni tehnični standard. Vprašanje za predhodno odločanje je nedvomno dopustno, prav tako ni dvoma, da je upoštevno in da obstaja interes, še toliko bolj, ker do zdaj Sodišče ni imelo priložnosti, da se neposredno izreče o tem vprašanju.

36. Za odgovor bo treba analizirati, ali je mogoče usklajene tehnične standarde CEN, ki jih je ta sprejel na podlagi mandata Komisije in ki so bili objavljeni v seriji C Uradnega lista, opredeliti kot „akte institucij, organov, uradov ali agencij Unije“, zato da se lahko zastavijo vprašanja za predhodno odločanje o veljavnosti in razlagi.

37. Tako Komisija kot družba Irish Asphalt sta v svojih stališčih potrdili, da je Sodišče že dalo odgovor na to vprašanje v zadevi Latchways in Eurosafe Solutions. Vendar menim, da je Sodišče v tej sodbi zgolj ugotovilo, da določbe standarda EN 795 v zvezi z sidrišči razreda A1 niso spadale na področje uporabe Direktive 89/686, ker ni šlo za usklajene tehnične specifikacije, zaradi česar jih Komisija ni sprejela, v objavi v *Uradnem listu Evropske unije* pa so bile izrecno izključene. Iz te premise sklepam, da niso bile del prava Unije in Sodišče zato ni bilo pristojno za njihovo razlago.²⁴

38. Menim, da iz sodbe Latchways in Eurosafe Solutions ni mogoče *a sensu contrario* sklepati, da bi se Sodišče razglasilo za pristojno, če bi standard EN 795 bil usklajen tehnični standard, ki je skladen z Direktivo 89/686.²⁵ Poleg tega se Sodišče takrat ni hotelo izreči o pravni naravi usklajenih standardov,²⁶ to pa je analiza, za katero menim, da je nujno potrebna za presojo, ali so lahko predmet vprašanj za predhodno odločanje.

39. Supreme Court meni, da bi bilo treba na prvo vprašanje odgovoriti nikalno, saj nacionalni standard, ki izvaja evropski standard, ki ga je pripravil CEN na podlagi mandata, ki ga je podelila Komisija v skladu z Direktivo 89/106, ni akt institucije, organa, urada ali agencije Unije. Družba James Elliott in Irska menita enako, navajata pa v bistvu dva razloga: prvi je zasebnopravna narava CEN, drugi pa dejstvo, da usklajeni tehnični standardi niso zavezujoči. CEN je zasebno nepridobitno združenje, za katero velja belgijsko pravo in ga sestavljajo organizacije za standardizacijo 33 evropskih držav, ki so prav tako zasebnopravni subjekti, tako da ga ni mogoče opredeliti kot institucijo, organ, urad ali agencijo Unije.²⁷ Po mnenju Irske na njegovo avtonomijo ne vpliva dejstvo, da CEN pripravlja tehnične standarde po naročilu Komisije, saj je svoboden pri odločanju, ali bo mandat sprejel ali ne.²⁸ Poleg tega se usklajeni tehnični standardi CEN vedno izpolnjujejo prostovoljno in po mnenju družbe James Elliott bi bila logika, ki je za usklajevanjem zakonodaj prek direktiv novega pristopa, oslABLJENA, če bi se njihova uporaba judicializirala.

23 — Glej, na primer, sodbo Leur-Bloem (C-28/95, EU:C:1997:369, točka 27).

24 — C-185/08, EU:C:2010:619, točka 36.

25 — Direktiva Sveta z dne 21. decembra 1989 o približevanju zakonodaj držav članic v zvezi z osebno zaščitno opremo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 10, str. 98).

26 — C-185/08, EU:C:2010:619, točka 35.

27 — Člen 1 njegovega statuta določa: „Il est constitué une association internationale sans but lucratif (AISBL), avec le numéro d'entreprise 0415.455.651, régie par les lois coordonnées relatives aux associations sans but lucratif, aux associations internationales sans but lucratif et aux fondations“. Besedilo statuta CEN, ki je bil potrjen na izredni seji z dne 22. julija 2013, je na voljo v francoščini, angleščini in nemščini; francosko različico je mogoče najti na tem naslovu: ftp://ftp.cencenelec.eu/CEN/AboutUs/Statutes/Statuts_CEN_FR_20140213.pdf.

28 — Tako določa člen 19(3) Uredbe (EU) št. 1024/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 (UL L 316, str. 1).

40. Ti argumenti me ne prepričajo. Moj odgovor na prvo vprašanje je pritrديل in menim, da se Sodišče mora razglasiti za pristojno, da odgovori na vprašanja za predhodno odločanje glede razlage usklajenih tehničnih standardov, kakršni so v obravnavanem primeru. Te je treba šteti za „akte institucije, organa, urada ali agencije Unije“ v smislu člena 267 PDEU.

41. Moje mnenje temelji na treh argumentih, ki jih bom pojasnil spodaj: (a) uporaba direktiv novega pristopa ne more biti v škodo pristojnosti Sodišča za predhodno odločanje; (b) Komisija izvaja pomemben nadzor nad postopkom priprave usklajenih tehničnih standardov CEN in (c) delovanje CEN kot organizacije za standardizacijo Evropske unije je odvisno od delovanja Evropske unije.

1. Uporaba direktiv novega pristopa ne more biti v škodo pristojnosti Sodišča za predhodno odločanje

42. Direktiva 89/106, ki ni izvedla dokončne in podrobne uskladitve tehničnih specifikacij gradbenih proizvodov, med njimi, agregatov, je neposredno povezana s standardom EN 13242:2002. Direktiva določa minimalne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati gradbeni materiali, zato da se zagotovi varnost objektov, evropskim organizacijam za standardizacijo pa prepusti, da naknadno določijo standarde, ki vsebujejo natančne tehnične specifikacije, da bodo navedeni materiali v skladu z bistvenimi zahtevami Direktive. Uporaba usklajenih standardov je prostovoljna in proizvajalec lahko vedno uporabi druge tehnične specifikacije, da izpolni zahteve. Za proizvode, izdelane ob upoštevanju usklajenih standardov, pa vendarle velja domneva skladnosti z bistvenimi zahtevami Direktive 89/106.²⁹

43. Zakonodajalec Unije je uporabil metodo sklicevanja na instrument tehnične standardizacije, ki je pogosta metoda v nacionalnem in mednarodnem pravu in ki jo je Evropska unija od leta 1985 spodbujala, da bi se olajšala vzpostavitev notranjega trga.³⁰ V skladu s to metodo Direktiva 89/106 vsebuje samo bistvene elemente usklajene zakonodaje, ki velja za gradbene proizvode, pri čemer so standardi CEN nujna dopolnitev, ki omogoča prost pretok teh proizvodov na notranjem trgu.

44. Če ima Sodišče pristojnost (kar je očitno), da v postopku predhodnega odločanja razlaga Direktivo 89/106,³¹ mora prav tako imeti enako možnost, da odgovori na vprašanja za predhodno odločanje o usklajenih tehničnih standardih, ki dopolnjujejo to direktivo. Če ne bi bilo tako, usklajevanje gradbenih proizvodov ne bi bilo več učinkovito, saj bi bilo mogoče usklajene tehnične standarde (v tem primeru standard EN 13242:2002) razlagati različno v različnih državah članicah.

45. To, da se uporabi „nov pristop“ v usklajevalnih direktivah, ne more pomeniti, da se omeji pristojnost Sodišča, da v postopku predhodnega odločanja razlaga vse usklajevalne predpise (to pomeni direktivo in usklajene tehnične standarde, ki jo dopolnjujejo), ki veljajo za proizvodnjo in prodajo določenega blaga. Če se pri direktivi, ki v celoti usklajuje določeno področje, pristojnost za predhodno odločanje razširja na vse usklajene standarde za zadevni proizvod, je treba enako rešitev uporabiti za direktive novega pristopa, katerih uporaba ne more biti v škodo pristojnosti Sodišča.

2. Komisija izvaja pomemben nadzor nad postopkom priprave usklajenih tehničnih standardov CEN

46. Nomotehniko sklicevanja na evropsko standardizacijo je zakonodajalec Evropske unije uredil tako na splošno kot posebej v vsaki direktivi, ki tako tehniko uporabi. Splošno ureditev je sprva vsebovala Direktiva 83/189, pozneje Direktiva 98/34, ki jo je nedavno nadomestila Uredba št. 2015/1535. Posebno ureditev za gradbene proizvode je vsebovala Direktiva 89/106, ki jo je nato nadomestila

29 — Za več podrobnosti glej Evropska komisija *Vodnik po izvajanju direktiv, utemeljenih na novem pristopu in globalnem pristopu*, 2000.

30 — V zvezi s tem glej Álvarez García, V., *Industria*, Iustel, Madrid, 2010; Aubry, H.; Brunet, A.; Peraldi Leneuf, F., *La normalisation en France et dans l'Union européenne*, Presses universitaires d'Aix-Marseille, 2012; Scheppel, H., *The Constitution of Private Governance: Products Standards in the Regulation of Integrating Markets*, Hart Publishing, Oxford, 2005.

31 — Glej, med drugim, sodbe Komisija/Portugalska (C-432/03, EU:C:2005:669), Komisija/Belgija (C-227/06, EU:C:2008:160), Ascafor in Asidac, (C-484/10, EU:C:2012:113) in Elenca (C-385/10, EU:C:2012:634).

Uredba št. 305/2011. Zato ne gre za primer popolnoma zasebne tehnične standardizacije, ki bi bila izvedena na pobudo CEN in nepovezano s pravom Unije. Nasprotno, Komisija nadzira postopek priprave usklajenih tehničnih standardov CEN; ta postopek je sestavljen iz več elementov, ki jih predstavim v nadaljevanju.

47. Prvič, usklajen tehnični standard se vedno pripravi na podlagi mandata, ki ga Komisija podeli CEN. Standard EN 13242:2002 temelji na Mandatu M/125.

48. Direktiva 89/106 v členu 4(2) in členu 7(1) določa, da so usklajeni standardi tiste tehnične specifikacije, ki sta jih CEN, Evropski odbor za elektrotehnično standardizacijo (v nadaljevanju: Cenelec) ali oba skupaj sprejela „na podlagi mandata Komisije, skladno z Direktivo 83/189/EGS, na podlagi mnenja odbora iz člena 19 in skladno s splošnimi določbami o sodelovanju med Komisijo in tema telesoma, podpisanimi 13. novembra 1984“. Zato brez mandata ni usklajenega standarda CEN, navedeni mandat pa vsebuje bistvene zahteve, ki morajo biti na čelu priprave usklajenega tehničnega standarda CEN.

49. CEN torej brez Mandata M/125 ne bi sprejel standarda EN 13242:2002. Čeprav CEN prav tako pripravlja evropske tehnične standarde na lastno pobudo, pa ti usklajeni standardi niso povezani z direktivo, za proizvode, ki jih izpolnjujejo, pa ne velja domneva skladnosti z Direktivo niti jim ni zagotovljen prost pretok.³² To se je zgodilo, na primer, s standardom EN 795, ki je bil predmet zadeve Latchways in Eurosafe Solutions³³ in ki ni bil povezan s pravom Evropske unije, zaradi česar se je Sodišče izreklo za nepristojno za njegovo razlago v okviru postopka predhodnega odločanja.

50. Drugič, sklicevanja na usklajene tehnične standarde morajo biti objavljena v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*. Tako določa člen 7(3) Direktive 89/106, in sicer kot zahtevo, ki mora biti izpolnjena, da bi ti standardi lahko razvili glavni učinek, ki jim ga pripisuje Direktiva, to je domneva, da izpolnjevanje teh standardov pomeni skladnost z Direktivo in zagotavlja prost pretok proizvoda v Uniji.

51. Res je, da je v *Uradnem listu Evropske unije* naveden zgolj sklic na usklajen standard, ne pa njegova celotna vsebina. CEN pripravlja usklajene tehnične standarde v angleščini, francoščini in nemščini, nacionalne organizacije za standardizacijo, ki so članice CEN, pa pripravijo nacionalne različice in jih prodajajo zainteresiranim osebam. Te nacionalne organizacije so imetniki pravic intelektualne lastnine na zadevnih nacionalnih različicah usklajenega tehničnega standarda, zanj pa zaračunajo določeno ceno, kar je okoliščina, ki je v nekaterih državah članicah pripeljala do različne sodne prakse o nujnosti zagotoviti uradno objavo nacionalnih tehničnih standardov, če se zakonodajalci sklicujejo nanje.³⁴ Menim, da se za namene tega predloga za sprejetje predhodne odločbe ni nujno poglobiti

32 — Po podatkih, ki jih je predložila Komisija, se je odstotek usklajenih standardov med evropskimi tehničnimi standardi, ki so jih sprejeli CEN, Cenelec in Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde (v nadaljevanju: ETSI), povečal s 3,55 % leta 1989 na 20 % leta 2009 (SEC(2011) 671 final, str. 6).

33 — C-185/08, EU:C:2010:619.

34 — Nemški Bundesgerichtshof (BGH, 30. junij 1983, GRUG 1984, str. od 117 do 119) in Bundesverfassungsgericht (BVerfGE, 29. julij 1998, ZUM 1998, str. 926) sta menila, da tehnični standardi nemškega inštituta za standardizacijo (Deutsches Institut für Normung, „DIN“) niso zaščiteni s pravicami intelektualne lastnine in jih je treba objaviti. Nizozemski Hoge Raad (Hoge Raad, 22. junij 2012, LNJ:BW0393) je v zadevi *Knooble* menilo, da so tehnični standardi nizozemskega inštituta za standardizacijo (Nederlands Normalisatie Instituut, „NEN“) zaščiteni s temi pravicami in da njihova uradna objava ni obvezna. Glej analizo Van Gestel, R.; Micklitz, H.-W., „European integration through standardization: How judicial review is breaking down the club house of private standardization bodies“, *Common Market Law Review*, 2013, št. 1, str. od 145 do 182.

v pomembno vprašanje, ali bi morala biti uradna objava vseh usklajenih tehničnih standardov nujna, zato da ti pravno učinkujejo³⁵ in da se upošteva načelo javnosti zakonodaje. Ta zahteva bi imela zelo pomemben vpliv na evropski sistem standardizacije, zlasti na prodajo usklajenih tehničnih standardov nacionalnih organizacij za standardizacijo.

52. Obveznost objaviti sklicevanje na usklajen standard v Uradnem listu kaže na to, da mora Komisija nadzirati njegovo vsebino, da bi lahko preverila, ali ustreza mandatu, ki ga je podelila CEN, in Direktivi. Člen 5 Direktive 89/106 je določal to obveznost na nekoliko zmeden način, vendar člen 10(6) Uredbe št. 1025/2012 ter člen 17(5) Uredbe št. 305/2011, ki trenutno veljata za gradbene proizvode, ne puščata nobenega dvoma. Odločitev Komisije, da objavi sklic, ima pravne učinke in je torej akt, zoper kateri je mogoče vložiti ničnostno tožbo.³⁶

53. Tretjič, Komisija in države članice imajo v skladu s členom 5 Direktive 89/106 možnost, da ugovarjajo standardu, ki ga pripravi CEN, če menijo, da ni v skladu z zahtevami Direktive ali mandata Komisije. Ugovor lahko prepreči objavo usklajenega standarda v *Uradnem listu Evropske unije* ali pa povzroči, da se ga prekliče v navedeni publikaciji, če se to zgodi *a posteriori*. V teh primerih tehnični standard CEN ne ustvari domneve skladnosti proizvoda z Direktivo.

54. Glede na razlike med direktivami novega pristopa glede postopka ugovora zoper usklajene tehnične standarde, je ta postopek enotno uredil člen 11 Uredbe št. 1025/2012.³⁷ Trenutno Komisija izvaja nadzor *ex ante*, pred njegovo objavo. Države članice in Evropski parlament lahko standardu uradno nasprotujejo; Komisija, ki nadzira usklajen tehnični standard in je ta nadzor nujen korak za objavo sklica na ta standard, take možnosti nasprotovanja nima. Tako kot odločitve v zvezi z objavo usklajenih tehničnih standardov so tudi odločitve Komisije o uradnem nasprotovanju držav članic ali Evropskega parlamenta navedenim standardom pravni akti, zoper katere je mogoče vložiti ničnostno tožbo.³⁸

35 — V nedavni sodbi Balázs (C-251/14, EU:C:2015:687, točka 54), je Sodišče razlagalo člen 1, točka 6, Direktive 98/34 v tem smislu, da ne zahteva, da se standardi, ki so predmet te določbe, dajo na voljo javnosti v uradnem jeziku zadevne države. V tej zadevi je šlo za madžarski standard MSZ EN 590:2009 o specifikaciji glede plamenišča dizelskega goriva, katerega predmet je bil prenos evropskega standarda EN 590:2009 in ki je postal obvezen v madžarskem pravu na podlagi člena 110(13) zakona o posebnih davkih. Nacionalni standard MSZ EN 590:2009 ni bil na voljo v madžarščini, temveč samo v angleščini.

36 — Člen 10(6) Uredbe št. 1025/2012 določa, da „[k]adar harmonizirani standard ustreza zahtevam, ki naj bi jih vključeval in ki so določene z ustrežno usklajevalno zakonodajo Unije, Komisija v *Uradnem listu Evropske unije* nemudoma objavi sklic na tak harmoniziran standard ali pa objava poteka na drug način v skladu s pogoji, ki so določeni v ustreznem aktu usklajevalne zakonodaje Unije“. Enako člen 17(5) Uredbe št. 305/2011 jasno določa, da „Komisija oceni skladnost harmoniziranih standardov, ki jih pripravijo evropski organi za standardizacijo[...] z ustreznim mandatom. Komisija objavi v Uradnem listu Evropske unije seznam sklicev na harmonizirane standarde, ki so v skladu z ustreznimi mandati“. Glej Schepel, H., „The new approach to the New Approach: The juridification of harmonized standards in EU law“, *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2013, št. 4, str. 531.

37 — Člen 11 Uredbe št. 1025/2012 v zvezi z uradnim nasprotovanjem harmoniziranim standardom določa:

„1.

Če država članica ali Evropski parlament meni, da harmonizirani standard ne izpolnjuje v celoti zahtev, ki naj bi jih zajemal in ki so določene v ustrezni usklajevalni zakonodaji Unije, o tem s podrobnim pojasnilom obvesti Komisijo, Komisija pa po posvetovanju z odborom, ustanovljenim z ustrežno usklajevalno zakonodajo Unije, če ta obstaja, ali z drugimi oblikami posvetovanja s strokovnjaki za posamezen sektor, odloči:

(a) da sklicevanje na zadevni harmonizirani standard objavi ali ne objavi v Uradnem listu Evropske unije ali da ga objavi z omejitvijo;

(b) da sklicevanje na zadevni harmonizirani standard v Uradnem listu Evropske unije ohrani ali ga ohrani z omejitvijo ali da ga umakne.

2. Komisija na svojem spletnem mestu objavi informacije o harmoniziranih standardih, za katere se je uporabila odločitev iz odstavka 1.

3. Komisija o odločitvi iz odstavka 1 obvesti zadevno evropsko organizacijo za standardizacijo in po potrebi zahteva revizijo zadevnih harmoniziranih standardov.

[...]“

38 — Glej sklep Schmoltdt in drugi/Komisija (C-342/04 P, EU:C:2005:562), v katerem je bilo odločeno, da tožeče stranke v tistem primeru nimajo aktivne legitimacije, da predlagajo ničnost Odločbe Komisije z dne 9. aprila 2003 o objavi sklicevanj na standarde, ki se nanašajo na toplotnoizolacijske proizvode, geotekstilije, vgrajeno gasilno opremo in bloke iz mavca, v skladu z Direktivo Sveta 89/106/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 31, str. 183), s katero je zavrnila nasprotovanje Zvezne republike Nemčije, ki ga je ta podala v skladu s členom 5(1) navedene direktive v zvezi z desetimi standardi CEN o toplotnoizolacijskih proizvodih, ki imajo številke od EN 13162:2001 do EN 13171:2002.

55. Tako možnost uradnega nasprotovanja držav članic in Evropskega parlamenta kot tudi ukrepi Komisije pred objavo usklajenih tehničnih standardov kažejo na to, da gre za „nadzorovano“ pooblastilo zasebni organizaciji za standardizacijo za normativno urejanje.³⁹

3. Delovanje CEN kot organizacije za standardizacijo je odvisno od Evropske unije

56. Kot sem že navedel, je CEN zasebna organizacija za standardizacijo, za katero velja belgijsko pravo in jo sestavljajo nacionalne organizacije držav članic Evropske unije in EFTE. Njegova struktura in delovanje sta podobna strukturi in delovanju večine organizacij za standardizacijo, so pa zanj značilne nekatere posebnosti zaradi njegove transnacionalnosti.⁴⁰ Zasebna narava postane popolnoma očitna, ko CEN pripravlja neusklajene evropske tehnične standarde; vendar pa CEN postopa drugače, ko je namen njegove dejavnosti izpolniti mandate, ki mu jih podeli Komisija za pripravo usklajenih standardov.

57. Dejavnost Cen v zvezi z usklajenimi tehničnimi standardi temelji na sodelovanju s Komisijo, ki ga ureja sporazum, sestavljen iz splošnih smernic, ki se periodično podaljšujejo.⁴¹ Te poudarjajo pomembnost standardizacije za evropsko politiko ter za prost pretok blaga in storitev ter za boljšo konkurenčnost evropskih proizvajalcev.⁴² V tem smislu so tudi določena nekatera skupna načela, ki veljajo za njegova razmerja in sodelovanje, na podlagi katerih se organizacije za standardizacijo zavezujejo, da bodo pripravile standarde na način, ki bo najprimernejši za interese Unije. Komisija pa se zavezuje, da bo podpirala delo teh organizacij ter pri njem sodelovala.

58. Poleg tega Komisija finančno podpira CEN, zato da ta pripravlja usklajene tehnične standarde. Sklep št. 1673/2006/ES⁴³ določa, da Unija prispeva k financiranju evropske standardizacije, zato da se zagotovi, da se usklajeni evropski standardi pripravljajo in revidirajo ob upoštevanju ciljev, zakonodaje in politik Unije. Število usklajenih standardov, ki jih Komisija naroči pri CEN in drugih organizacijah je omejeno in predstavlja manjši delež v skupnem številu pripravljenih standardov. Industrija prevzame večji del stroškov za standardizacijo, tako da to, da Evropska unija uporabi storitve CEN, pomeni „stroškovno učinkovito“ izbiro, saj je bila ideja, da se ustanovi izvajalska agencija za sprejemanje tehničnih standardov, ki se zahtevajo z direktivami novega pristopa, zavržena.⁴⁴

39 — Tu zgolj navajam dvome nekaterih avtorjev glede tega, ali je to, da je zakonodajalec Unije v direktivah novega pristopa uporabil metode sklicevanja na usklajene tehnične standarde, združljivo s sodno prakso Meroni. Glej Hofmann, H.; Rowe, G.; Türk, A., *Administrative Law and Policy of the European Union*, Oxford University Press, 2011, str. od 598 do 600.

40 — Večina organizacij za standardizacijo upošteva načela standardizacije, določena v prilogi 3 k Sporazumu STO o tehničnih ovirah v trgovini, ki vsebuje Kodeks dobrega ravnanja za pripravo, sprejetje in uporabo standardov. Besedilo na voljo http://www.wto.org/spanish/docs_s/legal_s/17-tbt_s.htm#ann3. Člena 2 in 5 Sporazuma TBT in priloga 3 so bili izvedeni z odločbo Odbora za tehnične ovire o načelih za pripravo mednarodnih standardov, smernic in priporočil v skladu s členoma 2 in 5 ter prilogo 3 k Sporazumu, *G/TBT/9*, 13. november 2000. Ta osnovna načela so: preglednost, odprtost, nepristranskost in soglasje, učinkovitost in primernost ter medsebojna povezanost.

41 — Splošne smernice za sodelovanje med CEN, Cenelec in ETSI ter Evropsko komisijo in Evropskim združenjem za prosto trgovino – 28. marec 2003 (UL 2003, C 91, str. 7). Prve smernice so bile potrjene 13. novembra 1985.

42 — Glej dokument COM(2011) 311 final, ki vsebuje Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru, z naslovom „Strateška vizija za evropske standarde: za boljšo in hitrejšo trajnostno rast evropskega gospodarstva do leta 2020“.

43 — Sklep št. 1673/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 2006 o financiranju evropske standardizacije (UL L 315, str. 9). Ta sklep je bil razveljavljen, njegove določbe pa prevzete v člene od 15 do 19 Uredbe št. 1025/2012.

44 — Ta možnost je bila izrecno izključena med pripravo Uredbe št. 1025/2012. Glej dokument SEC(2011) 671 final, str. 24.

59. Zasebna narava organizacij za standardizacijo (v tem primeru CEN) ne pomeni, da njena dejavnost ni povezana s pravom Evropske unije. Sodišče je v sodbi *Fra.bo*⁴⁵ potrdilo, da se člen 34 PDEU uporablja za dejavnosti standardizacije in certificiranja zasebne organizacije, kadar nacionalni zakonodajalec proizvode, ki jih je ta organizacija certificirala, šteje za skladne z nacionalnim pravom in je zato prodaja proizvodov, ki jih navedena organizacija ni certificirala, otežena.

60. Če Sodišče ni podvomilo v to, da lahko analizira združljivost dejavnosti nacionalne organizacije za standardizacijo, ki so povezane z nacionalno zakonodajo, s pravom Unije (v tem primeru s prepovedjo ukrepov z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve), potem mora biti *a fortiori* pristojno, da se v postopku predhodnega odločanja izreče o združljivosti usklajenih tehničnih standardov CEN s to prepovedjo ter razloži te standarde ter direktivo, ki se sklicuje nanje.

61. Za konec naj navedem, da je treba sprejeti pristojnost Sodišča, da razlaga tovrstne tehnične standarde, da se opozori na prožnost, ki jo je pokazalo, ko je odgovarjalo na vprašanja za predhodno odločanje o različnih aktih, ki imajo pravne učinke in niso uredbe, direktive ali sklepi. Na primer, v sodbi *Grimaldi*⁴⁶ je v zvezi s priporočilom, sprejetim v skladu s Pogodbo EGS, navedlo, da „člen 177 Sodišču podeljuje pristojnost, da se brez izjem izreče v postopku predhodnega odločanja o veljavnosti in razlagi aktov, ki so jih sprejele institucije Skupnosti“.⁴⁷ Enako prožen pristop je Sodišče uporabilo nedavno v zadevi *Gauweiler* in drugi, ko je v postopku predhodnega odločanja odgovorilo na dvome nemškega ustavnega sodišča o programu OMT („Outright Monetary Transactions“, dokončne denarne transakcije), ki je bil akt z netipičnimi značilnostmi.⁴⁸

62. Nazadnje menim, da ima standard EN 13242:2002, ki temelji na Mandatu M/125, ki ga je sprejela Komisija na podlagi Direktive 89/106 in Direktive 98/34, pravne učinke na notranjem trgu in da je Sodišče pristojno za njegovo razlago. Natančneje, če proizvod (gradbeni agregat) izpolnjuje usklajeni standard, se ustvari domneva, da ta proizvod izpolnjuje zahteve Direktive 89/106, kar olajša njegovo neovirano prodajo na notranjem trgu.

63. Na podlagi teh argumentov Sodišču predlagam, naj na prvo vprašanje za predhodno odločanje, točka (a), odgovori tako: če mora stranka v skladu z določbami zasebnopravne pogodbe dobaviti proizvod, izdelan v skladu z nacionalnim tehničnim standardom, ki je sprejet za izvajanje usklajenega tehničnega standarda, ki ga je sprejel CEN na podlagi mandata Komisije, je Sodišče pristojno, da se v postopku predhodnega odločanja izreče o razlagi navedenega usklajenega tehničnega standarda.

45 — C-171/11 (EU:C:2012:453, točka 32). V tem primeru je šlo za nemško zasebno organizacijo za standardizacijo, ki je pripravljala tehnične standarde na področju plina in vode, pri čemer je sledila shemi, ki je bila podobna shemi direktiv novega pristopa; drugače povedano, nemška organizacija je pripravila tehnični standard W534, nemška zakonodaja pa je določila, da se za proizvode za montažo, razširitev, spremembo in vzdrževanje inštalacij stranke, ki so priključene na javni vodovod, domneva, da so v skladu s priznanimi pravili tehnike, če upoštevajo navedeni tehnični standard W534. V teh okoliščinah zakonodaja, ki vsebuje člen 12(4) AVBWasserV, po navedbah predložitvenega sodišča povzroči, da je v Nemčiji praktično nemogoče prodajati cevi in spoje za oskrbo s pitno vodo brez ustreznega certifikata organizacije za standardizacijo DVGW, ki dokazuje izpolnjevanje tehničnih standardov.

46 — C-322/88, EU:C:1989:646, točka 8. V enakem smislu sodba *Deutsche Shell*, (C-188/91, EU:C:1993:24, točka 18).

47 — Sodišče je tako po mnenju generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja potrdilo svojo pristojnost za razlago instrumentov *soft law*, sprejetih v skladu s Pogodbo, v postopku predhodnega odločanja, tako da je navedlo, da ti akti niso brez pravnih učinkov in jih morajo nacionalna sodišča zato „upoštevati“ pri odločanju v sporih, ki jih obravnavajo, zlasti če pojasnjujejo nacionalne določbe, sprejete zaradi zagotavljanja njihovega izvajanja, ali če dopolnjujejo določbe Skupnosti, ki imajo prisilni značaj. Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja v zadevi *Lodato & C.* (C-415/07, EU:C:2008:658, točka 34).

48 — Sodba C-62/14, EU:C:2015:400, in sklepni predlogi generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna v tej zadevi (C-62/14, EU:C:2015:7, točke od 73 do 80).

B – Prvo vprašanje za predhodno odločanje, točka (b): metode dokazovanja izpolnjevanja usklajenega standarda EN 13242:2002

64. Supreme Court želi vedeti, ali standard EN 13242:2002 zahteva, da se njegovo izpolnjevanje dokaže: (a) izključno z metodami preverjanja skladnosti, ki so določene v tem standardu in se izvedejo ob izdelavi ali dobavi proizvoda, ali (b) z drugimi preskusi, ki se izvedejo naknadno, če rezultati teh preskusov logično kažejo na to, da navedeni standard ni izpolnjen.

65. Po mnenju Supreme Court je mogoče skladnost s standardom EN 13242:2002 ali njegovo kršitev ugotoviti ob izdelavi ali dobavi proizvoda, pa tudi med življenjsko dobo proizvoda ter z uporabo kakršnega koli logičnega dokaznega sredstva. Družba James Elliott, Irska in Komisija se s tem strinjajo, medtem ko družba Irish Asphalt meni, da standard EN 13242:2002 dovoljuje, da se uporabi zgolj v njem navedeno dokazno metodo in samo ob izdelavi ali dobavi proizvoda.

66. Z Mandatom M/125 (točka 9 poglavja II) je bilo CEN naloženo, naj v usklajenem standardu navede metodo ali metode preskušanja, na podlagi katere se določijo lastnosti proizvoda in ugotovi njegova skladnost s tehničnimi specifikacijami standarda. Poglavje III, točka 2, je v tem istem smislu določila, da „mora usklajen standard vsebovati [...] metode (izračun, preskusne ali druge metode) ali sklic na standard, ki vsebuje metode za določitev navedenih lastnosti.“

67. Standard EN 13242:2002 je v točki 6 določil metode preskušanja, ki so potrebne za njegovo izvajanje, pri tem pa se je skliceval na metode, določene v različnih evropskih standardih, ki niso bili usklajeni v CEN (natančneje, na standarde EN 1097-2:1998, EN 1367-2 in EN 1744-1:1998).⁴⁹ Gre torej za primer, ko je vsebina neusklajenih evropskih tehničnih standardov s sklicevanjem nanje vključena v usklajen tehnični standard. Ta praksa je običajna v tehnični standardizaciji gradbenega sektorja, saj je v tem sektorju bolj kot lastnosti materiala pomembna določitev metod analize rezultatov za varnost zgradb.⁵⁰

68. Ne da bi bilo treba podrobneje analizirati tovrstna sklicevanja, se mi zdi očitno, da uporaba metod preskušanja, katerih uporaba je prostovoljna, olajša dokazovanje izpolnjevanja tehničnih specifikacij usklajenega standarda ob prodaji ali dobavi proizvoda, zaradi česar zanj veljata domneva skladnosti z Direktivo 89/106 in je zagotovljen prost pretok. Ta dokaz bi bilo mogoče izvesti s sklicevanjem na druge vrste veljavnih tehničnih preskusov, česar pa standard EN 13242:2002 ne omejuje.

69. Poleg tega menim, da je na gradbenem proizvodu (agregati v tej zadevi) mogoče izvesti preskuse, ki potrjujejo skladnost s tehničnimi specifikacijam standarda EN 13242:2002, ne samo, ko ga proizvajalec prodaja, ampak tudi med ekonomsko sprejemljivo življenjsko dobo blaga. Tako izhaja iz člena 3(1) Direktive 89/106, v skladu s katerim bistvene zahteve, ki jih ta določa, vplivajo na proizvode in jih je treba upoštevati „ves čas ekonomsko sprejemljive življenjske dobe“.

70. Zaščitna klavzula iz člena 21 Direktive 89/106 pripelje do enakega rezultata, saj lahko država s trga umakne samo proizvod, za kateri je bilo prej navedeno, da je skladen z navedeno direktivo, če izvede naknadne preskuse in odkrije, da dejansko ne izpolnjuje bistvenih zahtev te direktive na področju varnosti. Če bi se lahko testi skladnosti opravljali samo ob prvotni prodaji, bi imel proizvajalec skoraj absoluten nadzor glede na ekonomski strošek, ki bi ga za kupca pomenili navedeni preskusi kupljenega blaga. Domneva skladnosti z Direktivo 89/106 ne bi bila več domneva *iuris tantum* in bi postala skoraj neizpodbojna, kot navaja družba James Elliott v svojih stališčih.

49 — Standardi EN 1097-2:1998, Preskusi za določitev mehanskih in fizičnih lastnosti agregatov. Del 2: Metode za določitev odpornosti proti drobljenju, EN 1367-2, Preskusi lastnosti agregatov zaradi termičnih in vremenskih vplivov. Del 2: Preskus magnezijevega sulfata in EN 1744-1:1998, Preskusi za določitev kemičnih lastnosti agregatov. Del 1: Kemijska analiza.

50 — Člen 17(3) Uredbe št. 305/2011.

71. Zato predlagam, naj se na prvo vprašanje za predhodno odločanje, točka (b), odgovori tako: usklajeni standard EN 13242:2002 je treba razlagati tako, da dovoljuje, da se neizpolnjevanje njegovih tehničnih specifikacij dokazuje s preskusi, ki se razlikujejo od preskusov, ki so izrecno določeni v tem standardu, in da je mogoče tako ene kot druge uporabiti kadar koli med ekonomsko sprejemljivo življenjsko dobo proizvoda.

C – Tretje vprašanje za predhodno odločanje: domneva primernosti proizvodov, skladnih z Direktivo 89/106, za uporabo

72. S tretjim vprašanjem Supreme Court želi izvedeti, ali domneva primernosti gradbenega materiala za uporabo, ki izhaja iz člena 4(2) Direktive 89/106, velja tudi, ko se ugotavlja kakovost navedenega proizvoda, ki je primerna za prodajo, če to kakovost zahteva splošna nacionalna zakonodaja, ki velja za prodajo blaga.

73. Vse intervenientke v postopku, razen družbe Irish Asphalt, predlagajo nikalen odgovor na to vprašanje, s čimer se strinjam. Domneva primernosti za uporabo, določena v členu 4(2) Direktive 89/106, velja v okviru navedenega pravila Evropske unije in za prodajo proizvoda na notranjem trgu brez tehničnih ovir. Logično je, da je Sodišče pristojno za razlago domneve in vseh določb Direktive 89/106 v zvezi z njo. Vendar domneve ni mogoče ekstrapolirati niti je uporabiti za ugotavljanje kakovosti gradbenega proizvoda, primerne za prodajo, če gre za to, da se za zasebna gospodarska razmerja uporabi nacionalna zakonodaja, kakršna je ta, ki ureja prodajo blaga na Irskem.

74. Ni v pristojnosti Sodišča, da se v postopku predhodnega odločanja izreče o razlagi nacionalnih zakonov in o elementih za presojo kakovosti blaga, primerne za prodajo, v skladu z nacionalno zakonodajo, na podlagi katere morajo sodišča presojati neizpolnitve zasebnopravnih pogodb.

75. Zato Sodišču predlagam, naj na tretje vprašanje za predhodno odločanje odgovori tako: domneva primernosti gradbenih proizvodov za uporabo, ki jo določa Direktiva 89/106, da bi olajšala prost pretok na notranjem trgu, ne velja za presojo kakovosti tega proizvoda, primerne za prodajo, za namene uporabe nacionalnega zakona, ki ureja prodajo blaga.

D – Četrto vprašanje za predhodno odločanje: največje vrednosti celotnega žvepla, določene v usklajenem standardu EN 13242:2002

76. Supreme Court želi s četrnim vprašanjem izvedeti, ali standard EN 13242:2002 določa (ali pa je na njegovi podlagi mogoče določiti) največjo vrednost celotnega žvepla v agregatih, tako da bi jo bilo treba upoštevati kot pogoj za to, da velja domneva primernosti za uporabo.

77. Odgovor na to vprašanje je načeloma nikalen. Točka 6.3 standarda EN 13242:2002 nalaga obveznost deklarirati največjo vrednost celotnega žvepla v agregatih, vendar ne določa najvišje meje prisotnosti te snovi v višini 1 %. Preglednica št. 13, na katero se sklicuje točka 6.3, se nanaša na „vse agregate, razen zračno hlajene plavžne žlindre“ (agregati, za katere gre v tej zadevi), v katerem je navedena možnost, da imajo bodisi manj kot 1 % žvepla bodisi več kot 1 % žvepla. Menim, da ta odstavek ne pušča nobenih dvomov.

78. NSAI je leta 2004 objavila vodnik o uporabi I.S. EN 13242:2002, ki ima podlago v opombi 3 točke 6.1 standarda EN 13242:2002, ki za posebne načine uporabe teh agregatov napoti na nacionalne predpise kraja uporabe agregatov. Vodnik omejuje skupno vsebnost žvepla v zadevnih agregatih na 1 %. Vendar menim, da navedena opomba 3 ne dovoljuje, da se ta meja določi absolutno.

79. Menim, da nacionalni tehnični standard, ki prenaša usklajen tehnični standard CEN, ne more imeti vsebine, ki bi mu nasprotovala. Če standard EN 13242:2002 ne določa najvišje meje za količino žvepla v agregatih, potem organizacija za standardizacijo države članice ne more določiti 1 % kot absolutno mejo. Taka določitev bi bila v nasprotju s polnim učinkom usklajenega standarda, ki bi se lahko uporabljal na različne načine v različnih državah članicah, kar bi bilo na škodo cilja Direktive 89/106, ki je spodbujanje prostega pretoka gradbenih proizvodov na notranjem trgu. Člen 17(5) Uredbe št. 305/2011 to jasno pove: „vsi nasprotujoči nacionalni standardi [se] ukinejo, države članice pa razveljavijo vse nasprotujoče nacionalne določbe“.

80. Zato kot odgovor na četrto vprašanje predlagam tak odgovor: usklajeni standard EN 13242:2002 ne določa meje 1 % skupne vsebnosti žvepla v agregatih in je treba ukiniti uporabo vsakega nasprotujočega nacionalnega standarda.

E – Peto vprašanje za predhodno odločanje: uporaba oznake „CE“

81. Supreme Court prav tako želi izvedeti, ali je treba dokazati, da je proizvod imel oznako „CE“, zato da se je mogoče sklicevati na domnevo, ustvarjeno z Dodatkom ZA k standardu EN 13242:2002 ali členom 4 Direktive 89/106. Gre torej za to, da je treba pojasniti, ali je oznaka „CE“ pogoj za to, da za agregate velja domneva skladnosti z Direktivo 89/106 ali pa, nasprotno, je ta oznaka zgolj dokaz, da so izpolnjene zahteve navedene direktive.

82. V nasprotju s stališči Irske in družbe James Elliott menim, da je oznaka „CE“ zgolj sredstvo, s katerim se dokazuje izpolnjevanje bistvenih zahtev Direktive 89/106, in ne pogoj za potrditev tega izpolnjevanja. V skladu s členom 4(2) Direktive 89/106 oznaka „CE“ pomeni, da je proizvod v skladu z nacionalnimi standardi, ki so prenesli usklajene standarde, in da je primeren za predvideno uporabo.⁵¹ V skladu z odstavkom 6 istega člena oznaka „CE“ pomeni, da proizvodi ustrezajo zahtevam iz odstavkov 2 in 4 tega člena, in določa, da je za namestitev te oznake odgovoren proizvajalec ali njegov zastopnik, čeprav člen 15 zavezuje države članice, da zagotovijo pravilno uporabo oznake „CE“ in jim dovoljuje, da prepovejo njeno uporabo, če se ugotovi, da je bila nepravilno nameščena na proizvod, ki ne ustreza ali ne ustreza več zahtevam Direktive 89/106. Sodišče je nazadnje odločilo, da država članica ne more zahtevati, da imajo gradbeni proizvodi, ki uporabljajo in so pravilno označeni z oznako „CE“, dodatno nacionalno oznako, ker naj bi bili usklajeni standardi nepopolni.⁵²

83. Oznaka „CE“ torej pomeni izjavo fizične ali pravne osebe, ki je odgovorna za njeno namestitev, da se proizvod sklada z veljavnimi določbami Direktive 89/106 in standardom EN 13242:2002 ter da je bil predmet ustreznih postopkov ocenjevanja. Proizvajalec je v končni fazi odgovoren za skladnost proizvoda z Direktivo in namestitev oznake „CE“ po koncu postopka ocenjevanja njegove skladnosti. Oznaka „CE“ je zato zgolj način, s katerim se sporoča, da agregati izpolnjujejo zahteve Direktive 89/106 in standarda EN 13242:2002, zato da se olajša njihovo prodajo.⁵³

51 — V skladu s členom 4(2) Direktive 89/106 oznaka „CE“ prav tako označuje, ali je proizvod skladen z evropskim tehničnim soglasjem, izdanim v skladu z določbami poglavja III Direktive 89/106, in če je proizvod skladen z nacionalnimi tehničnimi specifikacijami, ki se prvotno priglasijo Komisiji, če ni usklajenih standardov.

52 — Sodba Komisija/Nemčija (C-100/13, EU:C:2014:2293, točka 63).

53 — Glej dokument Evropske komisije, Modri vodnik za uporabo standardov za proizvode EU, z dne 17. julija 2015, str. 55 in naslednje.

84. V poznejši splošni ureditvi (ki se v tej zadevi ne uporablja) se je oznaka „CE“ še bolj utrdila in se spremenila v edini način potrjevanja skladnosti proizvoda z veljavnimi zahtevami, ki jih določa usklajevalna zakonodaja Skupnosti. Tako določata člen 30(4) Uredbe (ES) št. 765/2008, ki vključuje opredelitev, format in splošna načela, ki veljajo za oznako „CE“, in Sklep 768/2008, ki velja za postopke ugotavljanja skladnosti, na podlagi katerih se namesti oznaka.⁵⁴ Izključnost uporabe oznake „CE“ za gradbene proizvode je navedena tudi v členu 8(3) Uredbe št. 305/2011.

85. Dosedanja sodna praksa Sodišča o Direktivi 89/106 kaže na razlago, ki jo tu zagovarjam, saj nacionalna zakonodaja glede na sodbo Elenca,⁵⁵ ki zato, ker ni oznake „CE“, samodejno in absolutno prepoveduje distribucijo proizvodov, ki se zakonito prodajajo v drugih državah članicah, na nacionalnem ozemlju, ne upošteva zahteve po sorazmernosti, ki ga določa pravo Unije. V tej sodbi oznaki „CE“ torej ni bila priznana vsebinska, ampak dokazna narava.

86. Zato predlagam, naj se na peto vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, odgovori tako: oznaka „CE“ ni pogoj, temveč samo sredstvo, s katerim se dokazuje, da agregati izpolnjujejo zahteve Direktive 89/106 in usklajenega standarda EN 13242:2002.

F – Drugo vprašanje za predhodno odločanje: uporaba Direktive 98/34 in sodne prakse CIA Security International in Unilever

87. Supreme Court želi vedeti, ali je treba izključiti uporabo določb nacionalnega prava, ki vsebujejo domneve o primernosti za prodajo in primernosti za določen namen ali kakovosti, če gre za tehnične predpise, ki niso bili sporočeni v skladu z Direktivo 98/34.

88. Tako kot vse stranke, ki so predložile stališča, razen družbe Irish Asphalt, menim, da je odgovor na to vprašanje očiten. Nacionalni predpis, kot je člen 14(2) zakona iz leta 1893, kakor je bil je spremenjen leta 1980, na podlagi katerega za pogodbe – razen če stranke tega sporazumno ne izključijo – velja domneva v zvezi s kakovostjo proizvodov, primerno za prodajo, ne spada pod opredelitev tehničnega predpisa iz Direktive 98/34. Zato ni mogoče uporabiti sodne prakse CIA Security International in Unilever,⁵⁶ iz enakega razloga pa ga v fazi osnutka niti ni treba predhodno sporočiti Komisiji.

89. Argument družbe Irish Asphalt, da bi bilo treba sodbo High Court sporočiti Komisiji, češ da gre za tehnični predpis *de facto*, nima trdne podlage. Sodba zgolj uporabi irski zakon v konkretni zadevi z edinim ciljem rešiti spor med gospodarskima družbama z vidika pogodbe, ki sta jo podpisali, vključno z domnevami.

90. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča iz člena 1, točka 11, Direktive 98/34 izhaja, da pojem „tehnični predpis“ zajema tri kategorije, in sicer, prvič, „tehnične specifikacije“ v skladu s členom 1, točka 3, navedene direktive; drugič, „druge predpise“, opredeljene v členu 1, točka 4, in tretjič, prepoved proizvodnje, uvoza, trženja ali uporabe izdelka, navedeno v členu 1(11).⁵⁷ Irska zakonodaja – in, *a fortiori*, sodba High Court – ni zakonodajni ukrep, ki prepoveduje proizvodnjo, uvoz, trženje ali uporabo proizvoda.

54 — Uredba Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o določitvi zahtev za akreditacijo in nadzor trga v zvezi s trženjem proizvodov ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93 (UL L 218, str. 30); Sklep št. 768/2008/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o skupnem okviru za trženje proizvodov in razveljavitvi Sklepa Sveta 93/465/EGS (UL L 218, str. 82).

55 — C-385/10, EU:C:2012:634, točki 28 in 29.

56 — Sodbi CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172) in Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496).

57 — Glej zlasti sodbi Lindberg (C-267/03, EU:C:2005:246, točka 54) in Schwibbert (C-20/05 EU:C:2007:652, točka 34).

91. Niti člen 14(2) zakona iz leta 1893 (niti, ponavljam, sodba, ki velja za posamezno pogodbo) ne spada pod pojem „tehnične specifikacije“ iz člena 1, točka 3, Direktive 98/34. Tehnična specifikacija je „v dokumentu vsebovana specifikacija, ki določa zahtevane lastnosti proizvoda, kakor so stopnja kakovosti, zmogljivost, varnost ali mere, vključno z zahtevami v zvezi s proizvodom glede imena, pod katerim se prodaja, izrazoslovjem, simboli, preskušanjem in preskusnimi postopki, embalažo, označevanjem ali etiketiranjem in postopki za ugotavljanje skladnosti“.

92. Sodišče je odločilo, da pojem „tehnična specifikacija“ predpostavlja, da se nacionalni ukrep nujno nanaša na proizvod ali na njegovo embalažo in opredeljuje eno od zahtevanih značilnosti proizvoda.⁵⁸ Irska ureditev, ki je predmet analize, ne napotuje na značilnosti proizvoda niti ne vpliva na njegovo embalažo ali predstavitev, saj zgolj abstraktno določa, da se v pogodbenih razmerjih domneva, da se upošteva komercialna kakovost prodanega proizvoda. Torej se ne nanaša na noben poseben proizvod in gre za pravilo, ki na splošno velja za prodajo kakršnega koli proizvoda, zaradi česar ne spada pod pojem tehnične specifikacije iz Direktive 98/34.

93. Iz podobnih razlogov ni mogoče šteti, da člen 14(2) zakona iz leta 1893 spada med „druge predpise“ v smislu Direktive 98/34 glede na to, da gre za „zahtev[o] za proizvode, ki ni tehnična specifikacija in ki se nanaša na proizvod zaradi varovanja zlasti potrošnikov ali okolja ter vpliva na njegov življenjski cikel, potem ko je bil dan v promet, kakor so pogoji uporabe, predelave, vnovične uporabe ali odlaganja, kadar lahko taki pogoji znatno vplivajo na sestavo ali značilnost proizvoda ali na njegovo trženje“.

94. Zato predlagam, naj se na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovori tako: nacionalne določbe, kot je člen 14(2) irskega zakona o prodaji blaga iz leta 1893, kakor je bil spremenjen leta 1980, ni mogoče šteti za „tehnični predpis“ v smislu Direktive 98/34, sodne prakse CIA Security International in Unilever pa ni mogoče uporabiti.

IV – Predlog

95. Glede na zgornje razlogovanje Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je zastavilo Supreme Court, odgovori:

- 1) Če mora stranka v skladu z določbami zasebnopravne pogodbe dobaviti proizvod, izdelan v skladu z nacionalnim tehničnim standardom, ki je sprejet za izvajanje usklajenega tehničnega standarda, ki ga je CEN sprejel na podlagi mandata Komisije, je Sodišče pristojno, da se v postopku predhodnega odločanja izreče o razlagi navedenega usklajenega tehničnega standarda.
- 2) Usklajeni standard EN 13242:2002 je treba razlagati tako, da dovoljuje, da se neizpolnjevanje njegovih tehničnih specifikacij dokazuje s preskusi, ki se razlikujejo od preskusov, ki so izrecno določeni v tem standardu, in da je mogoče tako ene kot druge uporabiti kadar koli med ekonomsko sprejemljivo življenjsko dobo proizvoda.
- 3) Domneva primernosti gradbenih proizvodov za uporabo, ki jo določa Direktiva 89/106, da bi olajšala prost pretok na notranjem trgu, ne velja za presojo kakovosti tega proizvoda, primerne za prodajo, za namene uporabe nacionalnega zakona, ki ureja prodajo blaga.
- 4) Usklajeni standard EN 13242:2002 ne določa meje 1 % skupne vsebnosti žvepla v agregatih in je treba ukiniti uporabo vsakega nasprotujočega nacionalnega standarda.

58 — Glej v tem smislu sodbe Sapod Audic (C-159/00, EU:C:2002:343, točka 30), Lindberg (C-267/03, EU:C:2005:246, točka 57) in Schwibbert (C-20/05 EU:C:2007:652, točka 35).

- 5) Oznaka „CE“ ni pogoj, temveč samo sredstvo, s katerim se dokazuje, da agregati izpolnjujejo zahteve Direktive 89/106 in usklajenega standarda EN 13242:2002.
- 6) Nacionalne določbe, kot je člen 14(2) irskega zakona o prodaji blaga iz leta 1893, kakor je bil spremenjen leta 1980, ni mogoče šteti za „tehnični predpis“ v smislu Direktive 98/34, sodne prakse CIA Security International in Unilever pa ni mogoče uporabiti.